

Verbindingsklanken in samenstellingen en de nieuwe spellingregeling

Geert Booij¹

Abstract

The recently introduced reform of Dutch orthography is inadequate as far as the spelling of the so called linking-*n* is concerned. This article gives a short sketch of the historical background of the relevant phenomena, and argues that given the nature of the allomorphy involved, it is impossible to strictly regulate the occurrence of *-e* and *-en* in compounds. Instead, a certain degree of freedom should be allowed to the writers of Dutch in their choice between *e* and *en*.

1. Inleiding

De nieuwe door de Taalunie vastgestelde spellingregeling heeft vooral commotie opgeroepen met betrekking tot de spelling van de verbindings-*n* in samenstellingen. Er doen zich hierbij drie problemen voor: de regeling is, zelfs voor taalkundigen, niet gemakkelijk te doorgronden, de regeling levert een aantal onbevredigende spellingen op, zoals *pannenkoek* en *kerkenraad*, en de vastgestelde regels laten voor de spelling van bepaalde woorden meerdere interpretaties toe, met als gevolg een aantal gevallen waarin de *Herziene Woordenlijst der Nederlandse Taal* een andere spelling geeft dan *Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*. In dit artikel zal ik de stelling verdedigen dat die problemen ontstaan zijn doordat iedere poging om de allomorfie van de eerste leden van samenstellingen in dwingende regels te vatten gedoemd is te mislukken: een commissie of Taalunie kan niet voorschrijven hoe het Nederlands zich moet gedragen.

Om deze stelling waar te maken, geef ik eerst een schets van de relevante allomorfie, met de historische achtergronden ervan, en laat ik vervolgens zien waarom iedere regeling van dit soort allomorfie in problemen komt.

2. Allomorfie in nominale samenstellingen

¹ Vakgroep Taalkunde, Vrije Universiteit / HIL, De Boelelaan 1105, 1081 HV, Amsterdam, e-mail: booij@let.vu.nl. Ik dank prof. dr. W. H. M. Mattens voor zijn uitvoerige en opbouwende commentaar op een eerdere versie van dit artikel. Uiteraard zijn de in dit artikel gedane uitspraken geheel voor mijn rekening.

Het linkerlid van nominale samenstellingen kan qua vorm identiek zijn aan het ermee corresponderende woord, of een langere vorm hebben, waarin de stam wordt gevolgd door /s/, /_/ of /_n/:

- (1) **schaap-herder**
 schaaps-kooi
 schape-kop²
 heren-huis

Naast deze drie vormvarianties in het linkerlid van nominale samenstellingen zijn er enkele andere, die beperkter voorkomen en er voor dit artikel niet toe doen, zoals geïllustreerd door woorden als *geestesmerk*, *kinderwagen* en *scheepslading*.

Traditioneel worden /s/ en /_/ verbindingsklanken of bindfonemen genoemd. Deze term bedoelt uit te drukken dat deze klanken geen morfologische functie meer hebben. Maar de term verbindingsklank suggereert toch teveel dat ze niet bij een van beide delen van een samenstelling horen, terwijl er feitelijk argumenten zijn dat ze bij het eerste deel horen. Fonologisch horen ze bij het eerste deel. Dit blijkt uit lettergreepverdelingen als *lichaams-ader* waar de /s/ geen syllabe vormt met de volgende vocaal, en uit samentrekking onder weglating van een tweede lid als in

- (2) **varkens- of schapevlees**
 schape- of varkensvlees
 heren- en damesjassen

Ook morfologisch horen ze bij het eerste deel, zoals blijkt uit het feit dat het eerste lid van een samenstelling bepaalt of er een `verbindingsklank' optreedt, en zo ja, welke. Zo vinden we het bindfoneem schwa alleen als het eerste lid een meervoud heeft op *-en*. Mattens (1993:68) concludeert dan ook terecht dat de term `verbindingsklank' niet adequaat is.

We kunnen niet zonder meer zeggen dat de letterreeks *en* als in *herenschoen* ook staat voor de verbindingsklank /_/. Dat wordt wel vaak beweerd. Zo stelt de Spellingcommissie van de Taalunie in haar rapport van oktober 1993 (Neijt & Zuidema 1993: 57) "dat het verschil [tussen *e* en *en*] in de uitspraak wegvalt: *bessejam* en *bessensap* hebben geen van beide een [n] in de uitspraak". Toch geldt dat niet voor alle

²Volgens de nieuwe spellingvoorschriften te spellen als *schapenkop*.

sprekers van het standaard-Nederlands. Weliswaar zijn er veel Nederlanders die een woord als *heren* uitspreken als [her_] volgens de regel dat een /n/ kan worden weggelaten na een schwa aan het eind van een syllabe (Booij 1995a:139-141), maar dat geldt lang niet voor alle Nederlanders, en het is zeker geen verplichte regel. Met name in Oostelijk-Nederlandse varianten van het Nederlands wordt dit woord als [her_n] of [hern] gerealiseerd. De /n/ kan ook als slotklank van *heren* worden gerealiseerd in samentrekkingen als *heren- en damesschoenen*.

Maar zelfs als het schrijven van de *n* geen fonologische realiteit meer zou hebben, wat dus niet voor alle sprekers van het Nederlands het geval is, dan zou dat niet betekenen dat deze gespelde *n* geen rol meer heeft in het taalsysteem: geschreven taal kan soms dingen uitdrukken die gesproken taal niet kan uitdrukken: denk aan *vertelt* versus *verteld*, of aan het contrast in het Frans tussen *bureau* en *bureaux*. Als de *n* alleen bij geschreven taal hoort, betekent dat nog niet dat in principe alles kan, als we het maar ondubbelzinnig afspreken. De tussen-*n* in samenstellingen heeft voor de taalgebruiker een taalsystematische waarde. Het schrijven van de letterreeks *en* aan het eind van het eerste lid van een samenstelling is daarom niet een spellingkwestie, maar een kwestie van taalsystematiek: welke vorm van een zelfstandig naamwoord moet ik als linkerlid gebruiken in (zo men wil, de geschreven vorm van) een bepaalde samenstelling?

Hoe komen we aan deze vormvariatie? Zowel /s/, /_/ als /_n/ zijn historisch gezien geen verbindingsklanken, maar iets anders, in veel gevallen oude naamvalssuffixen. Nu kunnen delen van woorden normaliter geen eigen naamval krijgen, maar sommige nominale samenstellingen zijn ontstaan uit nominale woordgroepen met een specificeerder in de genitiefvorm (Van Loey 1964:180)

- (3) die coninx crone > die coninxcrone `de koningskroon'
 die lants here > die lantshere `de landsheer'
- dat heren huis > dat herenhuis `het herenhuis'
 die siele rust > die sielerust `de zielerust'

De *s*, *e* en *en* zijn dus in deze samenstellingen historisch gezien genitiefuitgangen.

Waarom zijn er drie van zulke uitgangen? Het antwoord is dat het Middelnederlands twee paradigmata voor de verbuiging van nomina kende, flexie I voor woorden die op een consonant uitgaan, en flexie II voor woorden die op een schwa eindigen (Van Loey 1968:8-23):

(4) Flexie I

	mannelijk/onzijdig sg	pl	vrouwelijk sg	pl
NA	worm	worme		daet/dade ³ dade
G	worms	worme		daet/dade dade
D	worme	wormen		daet daden

Flexie II

	mannelijk/onzijdig sg	pl	vrouwelijk sg	pl
NA	cnape	cnapen		siele sielen
G	cnapen	cnapen		siele(n) sielen
D	cnape	cnapen		siele(n) sielen

In flexie I vinden we de /s/ als suffix voor de genitief enkelvoud mannelijk/onzijdig, in flexie I en II vinden we /_/ als genitiefsuffix, en in flexie II /_n/.

Doordat nominale woordgroepen met een specificerder in de genitiefnaamval werden geherinterpreteerd als samenstellingen, en vervolgens ook nieuwe woorden analoog aan deze samenstellingen werden gevormd (Van Loey 1964:179-80), ontstond het productieve proces van nominale samenstelling. Daarmee veranderde de status van deze binnen woorden opgesloten genitiefsuffixen: ze hadden niet langer een morfologische functie, en het effect is dan dat nomina als eerste lid van samenstellingen allomorfen hebben. Het verlies van de morfologische functie van deze drie elementen heeft dus een niet meer door regels bepaalde allomorfie van nomina tot gevolg gehad. Zo is de sequentie *-en* in *herenhuis* oorspronkelijk een genitiefsuffix (*heren* is de genitief van *here* `heer'), en geen meervoudsuitgang.

In een woord als *pannekoek* vinden we de allomorf *panne* van het woord *pan*, dat oorspronkelijk een nominatief- of genitiefvorm was van de voorloper van het huidige woord *pan*, het vrouwelijke woord *panne* (vgl. Latijn *panna*), dat volgens flexie II verbogen werd. Het kan een genitiefvorm geweest zijn, omdat we *pannekoek* kunnen opvatten als een versteende nominale constituent. Maar het kan ook een nominatiefvorm geweest zijn, omdat ook in het Middelnederlands het procédé van N+N samenstelling al productief was. De schwa hoeft hier niet noodzakelijk een suffix te zijn, en kan ook opgevat worden als de laatste klank van de stam (met een nominatiefsuffix \emptyset). Hetzelfde geldt voor *siele* `ziel' (Gotisch *saiwala*). Deze finale schwa's zijn later geapocopeerd, terwijl deze woorden als eerste lid van samenstellingen gevrijwaard

³De vorm *dade* voor de genitief en datief sg. van *daet* wordt o.a. vermeld in Van Loey (1964:130).

bleven van apocope, en dus als *panne* en *ziele* voorkomen.

Een derde historische bron van *-en* is volgens Van Loey (1964:185) het suffix *-en* (< *-in*) van stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden, als in *berkenboom* en *eikenboom*.

Door het verlies van hun oorspronkelijke functie konden de betrokken klanken ook elders optreden. Zo vinden we in de samenstelling *regeringsmaatregel* de /s/ op een 'onhistorische' plaats, na een vrouwelijk zelfstandig naamwoord, dat niet de /s/ als genitiefsuffix had. Zelfs vinden we de /s/ na een werkwoordstam, als in *scheid-s-rechter* en *voorbehoed-s-middel*, terwijl werkwoorden toch geen naamvallen hebben. In *scheidsrechter* is waarschijnlijk sprake van herinterpretatie van het zelfstandig naamwoord *scheide* uit het Middelnederlands als werkwoord, waarna dit patroon kon worden uitgebreid.⁴

Allomorfie van nomina in samenstellingen is een wijd verbreid verschijnsel. Niet alleen de genitiefuitgangen, maar ook de schwa-apocope levert veel allomorfie op. Enerzijds zijn er woorden waarin de schwaloze vorm alleen in samenstellingen optreedt. Zo moeten Nederlanders leren dat de allomorf van *aarde* in samenstellingen *aard-* is, als in *aard-olie* en *aard-noot*, en dat de allomorf van *schande* als eerste lid van samenstellingen *schand-* is: *schandknaap*, *schandvlek*. Het effect van schwa-apocope vinden we ook in paren als *keuze/keus*. Ook voor dit woordpaar moeten we leren welke van beide vormen gebruikt moet worden als eerste lid van samenstellingen, namelijk de lange variant *keuze*: *keuzemogelijkheid* en *keuzevak* zijn conventionele samenstellingen, anders dan de samenstellingen *keusmogelijkheid* of *keusvak*. Omgekeerd moeten we bij het woordpaar *einde/eind* voor de korte vorm kiezen als dit woord wordt gebruikt als eerste lid van een samenstelling: *eindoordeel*, *eindtijd*. We zien dus dat er in deze gevallen geen regels te geven zijn voor wat de juiste allomorf is in samenstellingen: soms de korte, en soms de lange. Wie niet zeker is van de conventies terzake binnen de taalgemeenschap, moet dan een woordenboek of woordenlijst raadplegen. Wie wel weet hoe het woord uitgesproken wordt, heeft geen probleem.

3. De sequentie *-en*.

In verband met de spelling van samenstellingen is ook de oorsprong van het meervoudssuffix *-en* van belang. Uit de hierboven gegeven paradigmata blijkt dat er in het Middelnederlands geen ondubbelzinnige morfologische uitdrukking van het meervoud was: zowel *-e* als *(e)n* fungeerde ook als uitgang in enkelvoudige nomina. Dit

⁴Prof. Mattens wees mij hierop.

heeft geleid, in samenspel met het verlies van naamvalsexpressie, tot een reorganisatie van de paradigmata, waarbij *-en* de morfologische uitdrukking van meervoud werd. Dat is de situatie in het huidige Nederlands.

Zoals we weten heeft het Nederlands nog een tweede meervoudssuffix, *-s*. Over de historische oorsprong van dit suffix is men het niet eens (Philippa 1987), maar het stamt waarschijnlijk van Noordzeekust-Germaans. We vinden bijvoorbeeld het meervoudssuffix *-as* in *nestas* in het beroemde Oudnederlandse penneprobeersel *Hebban olla vogala nestas hagunnan*. In het Middelnederlands trad het op na vreemde woorden (*pelgrim-s*), na woorden op *-el*, *-en*, *-er* (*duvel-s*, *rechter-s*), en bij sommige eenlettergrepige woorden zoals *rams*, *stiers*, *wijfs*, *zoons*, *knechts* (Van Loey 1968:12-13).

De historische oorsprong van het *-en*-meervoud kent nog een synchrone weerspiegeling in die zin, dat we weliswaar niet kunnen voorspellen of en welke 'verbindingsklanken' optreden in een samenstelling, maar dat wel de volgende beperking geldt (De Haas & Trommelen 1993:404):

(5) Alleen die nomina kunnen als eerste lid van een samenstelling een allomorf hebben op *-e* of *-en*, die een meervoud op *-en* hebben.

Dit is een voorbeeld van paradigmatisch bepaalde allomorfie: een mogelijke vormvariant wordt bepaald door de relatie met verwante woord(vorm)en. De regelmaat impliceert dat nomina die uitsluitend een meervoud op *-s* hebben, nooit een allomorf op *-e* of *-en* kunnen hebben.

Nomina met een meervoud op *-en* kunnen ook in die meervoudsvorm het eerste lid van een samenstelling vormen. We vinden in het *WNT* bijvoorbeeld veel samenstellingen met als eerste lid *wormen*. Dit moet een meervoudsvorm zijn van *worm*, want *worm* hoorde bij flexie I, en kende dus geen genitiefvorm op *-en*, noch in het enkelvoud (*worms*), noch in het meervoud (*worme*); zie boven.

Zoals is betoogd in Booi (1994), is het heel gewoon dat meervoudige nomina het eerste deel van samenstellingen kunnen vormen. Meervoudsvorming is namelijk een ander soort morfologisch proces dan naamvalstoekenning. Naamval is een kwestie van contextuele flexie, van een mede door de syntactische context bepaalde morfologische vorm, die daarom alleen aan de buitenkant van woorden gevonden wordt, niet als eigenschap van een deel van een woord.⁵ Meervoudsvorming daarentegen is een geval

⁵Dit betekent overigens niet dat niet ook semantische factoren een rol kunnen spelen bij de keuze van de juiste naamvalsvorm.

van inherente flexie: het wordt niet afgedwongen door de syntactische context, maar bepaald door wat de spreker wil zeggen. Meervoudsvorming lijkt dus veel op woordvorming (derivatie), en er is ook een betekenisverschil tussen een nomen zonder en een met een meervoudssuffix: een woord als *boeken* drukt, anders dan *boek*, expliciet uit dat het gaat om meer dan een boek. Daarom is het niet vreemd om woordintern een meervoudssuffix te hebben, terwijl dat voor een naamvalssuffix wel merkwaardig is. En zo vinden we inderdaad in het *WNT* twee typen samenstellingen met *worm* als eerste lid:

(6)	wormweb	wormenweb
	wormteler	wormenteler
	wormziekte	wormenzoeker

In de eerste twee regels van (6) zien we dat er twee mogelijkheden zijn. Dat komt doordat het eerste deel in een samenstelling als *wormteler* niet per se als enkelvoudig moet worden geïnterpreteerd: *worm* kan hier een generieke interpretatie krijgen omdat *worm* niet per se als een enkelvoudig nomen hoeft te worden geïnterpreteerd, en ook als stam kan worden opgevat. Daarom kunnen we ook rustig van een *boekverkoper* spreken, zonder dat dit impliceert dat de desbetreffende verkoper slechts één boek verkoopt. Het is dus niet noodzakelijk, maar wel mogelijk dat het nominale linkerlid van een samenstelling in het meervoud verschijnt. De neiging om meervouden op *-en* te gebruiken is vooral groot bij nominale samenstellingen waarin het tweede lid een collectief betekenisaspect heeft: *huizenrij*, *dakenzee*, *mannenvereniging*, *directeurenoverleg*, *decanenbijeenkomst*, *rectorenconferentie*, etc. Er is dan soms een duidelijk semantisch contrast met de vorm zonder *-en* als in *rectorsfunctie*, *directeurskamer*, etc. In bepaalde gevallen kan het meervoud zelfs nadrukkelijk gewenst zijn om verschil te maken, b.v. tussen *stadsraad* (de raad van één stad) en *stedenraad* (een raad voor meer steden), en tussen *schoolgemeenschap* en *scholengemeenschap*.

En daardoor kan het gebeuren dat taalgebruikers /_n/ in een samenstelling als meervoud interpreteren, ook al was dat historisch geen meervoudssuffix, zoals het geval is met *herenhuis*. We hebben dan te maken met herinterpretatie van een bestaand woord.

Overigens is een meervoudsinterpretatie van het eerste deel van samenstellingen met een meervoudige vorm lang niet altijd evident. Zoals bekend treden verkleinwoorden altijd op in hun meervoudsvorm als ze het eerste deel van een samenstelling vormen. Maar in *rijtjeshuis*, *meisjeslijk* en *vrouwtesolifant* ligt een

meervoudige interpretatie niet voor de hand. Met andere woorden: we kunnen in zulke gevallen niet verder gaan dan zeggen dat de allomorf van verkleinwoorden als eerste deel van samenstellingen vormelijk identiek is aan de meervoudsvorm, een geval dus van paradigmatisch bepaalde allomorfie (Booij 1995b).

4. De nieuwe spellingvoorschriften

De hierboven geschetste historische ontwikkelingen hebben tot een flinke en redelijk grillige variatie in de vorm van de eerste leden van samenstellingen geleid. Van Loey (1964:184) observeert bijvoorbeeld de volgende varianten van de combinatie *vrouw + persoon*:

(7) *vrouwspersoon, vrouwenpersone, vrou-persone*

En aangezien *bes* oorspronkelijk de vorm *besse* had, en dus tot flexie II behoorde, vinden we zowel de allomorf *besse* (*bessesap*) als de allomorf *bessen* (*bessenjam*). Die laatste vorm kan rustig een meervouds(her)interpretatie krijgen, en is in die interpretatie niet langer een allomorf van *bes*.

Als het eerste nomen in een N+N-samenstelling uitgaat op een schwa, dan kan dat dus een aantal oorzaken hebben:

- het woord eindigt nu eenmaal op een schwa: *bode, secretaresse*;
- de historische nominatiefvorm van het woord eindigde op een schwa, die later geapocopeerd werd: *panne, besse, siele*; in sommige gevallen treden zowel de vorm zonder als die met schwa als zelfstandige woorden op (*keuze/keus*), maar de lange vorm wordt conventioneel gebruikt in samenstellingen;
- de historische genitiefvorm van het woord eindigde op een schwa, en deze is bewaard gebleven in de tot samenstelling versteende woordgroep; dit is een andere mogelijke bron van *panne, besse, siele* in samenstellingen.

De *-en* in samenstellingen is soms historisch een genitiefsuffix (en in enkele gevallen het suffix van stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden), en soms de uitdrukking van 'meervoud'.

We kunnen nu begrijpen waarom iedere poging om de allomorfie van het eerste lid van N+N samenstellingen in een paar simpele regels te vatten, die dan als spellingregels worden voorgesteld, gedoemd is te mislukken: dit soort allomorfie heeft nu eenmaal vanuit het huidige Nederlands gezien een deels grillig karakter. Voor spelling kan men regels geven, maar men kan geen regels geven voor hoe de Nederlandse taalgemeenschap de bestaande mogelijkheden van het taalsysteem moet gebruiken. Er

is dan ook nooit een spellingcommissie geweest die voorstelde om bijvoorbeeld in het vervolg *schandeknaap* te schrijven in plaats van *schandknaap*, omdat het eerste nomen nu eenmaal als vrij woord als *schande* wordt uitgesproken, en dat dus consistentere zou zijn. We nemen aan dat iedere Nederlander in staat is om te leren dat het conventioneel *schandknaap* is. Ook komt het vaak voor dat er twee allomorfen zijn die goed zijn. Zo hebben we veel N+N-samenstellingen waarbij het eerste lid alleen optioneel een *s* heeft: *spelling(s)commissie*, etc. Ook in de nieuwste spellingregeling wordt dit vrijgelaten. Waarom dan wel regelingen maken voor de vorm van allomorfen op *-e/-en*? Zowel *bessesap* als *bessensap* is een welgevormde samenstelling van het Nederlands: we hebben de allomorf *besse*, en een meervoudsvorm is in deze samenstelling semantisch niet misplaatst vanwege het woord *sap*. Er is dus geen enkel probleem, zolang we maar niet willen dat er een instantie is die in alle gevallen een keuze voorschrijft.

De Spellingcommissie 1993 heeft natuurlijk gelijk dat de oude regeling, waarin stond dat *-en* gebruikt moet worden in het geval van een 'noodzakelijk meervoud' niet optimaal is, omdat dit geen eenvoudig toepasbare notie is. Het was een poging om allomorfie in een regel te vatten, maar geen volledig geslaagde poging. De nieuwe regeling is echter niet beter, want deze veronderstelt omgekeerd zoiets als een noodzakelijk enkelvoud ('spel *-en* tenzij er sprake is van een noodzakelijk enkelvoud, als in *zonneshijn*), een begrip dat ook niet eenvoudig toepasbaar is. De nieuwe regeling heeft als consequentie dat we heel vaak *-en* moeten schrijven, waar ons dat raar voorkomt, zoals in *zielenpiet*, terwijl de conventionele allomorf hier *ziele* is, en een meervoudige interpretatie van *ziel* niet mogelijk is. En dat is ongewenst omdat de huidige taalgebruiker *-en* nu eenmaal als een meervoudssuffix interpreteert, of dat nu historisch juist is of niet. Daar is niets op tegen in een woord als *herenhuis*. Ook de Spellingcommissie interpreteert feitelijk *-en* als meervoud. Als namelijk *-en* alleen een kwestie van spelling was, dan zou het woord *Koninginnedag* niet tot uitzondering op de regels gemaakt zijn. Het feit dat de Spellingcommissie een aantal uitzonderingen maakt, laat zien dat deze *-en* als een meervoudssuffix opvat. Bovendien verwijst de Spellingcommissie in haar regeling naar wat de meervoudsvorm van een nomen is. De achtergrond daarvan is ongetwijfeld de in (5) gegeven generalisatie. De gemiddelde speller zal echter niet doorzien dat dit strikt genomen niet hoeft te betekenen dat *pannen-* in het herspelde *pannenkoek* een meervoudsvorm is, maar kan worden opgevat als een allomorf van *pan* die vormelijk identiek is aan de meervoudsvorm. Maar ook de commissie zelf doet dat niet, omdat ze uitzonderingen als *Koninginnedag* en *zonneshijn* maakt, met als motivering dat het hier gaat om een unieke koningin en een unieke zon. En in het geval van *rijstepap* wordt hierin de redding gezocht dat het woord *rijst* geen meervoud zou hebben, wat onjuist is: het mogelijke, maar voor veel

taalgebruikers niet bestaande meervoud is *rijsten*.

Deze 'geur van meervoud' geeft dus problemen in een aantal gevallen, waar een meervoudige interpretatie ongewenst is. Daarnaast berooft de regeling ons van de mogelijkheid om waar gewenst de tegenstelling enkelvoud-meervoud uit te drukken. Zo willen we *kerkeraad* 'raad van een kerk' kunnen blijven onderscheiden van *kerkenraad* 'raad der kerken', wat in de nieuwe regeling niet meer kan, want de voorgeschreven spelling is *kerkenraad* in plaats van het oude *kerkeraad*.

Kortom, het probleem van de nieuwe spellingregeling is dat deze zich niet beperkt tot afspraken over de spelling van vreemde woorden, maar ook iets wil beregelen en voorschrijven dat niet volledig te beregelen valt, omdat het geen kwestie is van spelling, maar van historisch bepaalde taalconventies: de allomorfie van nomina in samenstellingen. Het was veel simpeler geweest om de volgende regel te hanteren: 'als U een schwa hoort, gebruik dan bij voorkeur *-e*, *-en* mag gebruikt worden als een meervoudige interpretatie heel goed mogelijk is, en moet gebruikt worden als een meervoudige interpretatie van het linkerlid nadrukkelijk gewenst is'. Op die manier krijgen we heel wat nominale samenstellingen met twee vormen, zoals *bessejam* naast *bessenjam*, *koeieoog* naast *koeienoog*, en *schapevlees* naast *schapenvlees*. Maar wat is daar mis mee?

Een dergelijke liberalisering van de spellingregeling zou in een klap heel wat problemen rond de spelling van de 'verbindingsklanken' in samenstellingen oplossen.

Bibliografie

- Booij, G.E. (1994). Against split morphology. In G. E. Booij & J. van Marle (eds.) *Yearbook of Morphology 1993*. Dordrecht/Boston: Kluwer, 27-50.
- Booij, G. E. (1995a). *The Phonology of Dutch*. Oxford: Clarendon Press.
- Booij, G. E. (1995b). Allomorfie en paradigmatic. *Leuvense Bijdragen* 84, 447-464.
- Haas, W. de & M. Trommelen (1993). *Morfologisch Handboek van het Nederlands*. Den Haag: SDU Uitgeverij.
- Loey, A. van (1964). *Schönfelds Historische Grammatica van het Nederlands*. Zutphen: Thieme.
- Loey, A. van (1968). *Middel nederlandse Spraakkunst. Deel I Vormleer*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Mattens, W. H. M. (1993). Het niet-semantische aspect van het lexicon. *Jaarboek van de Stichting INL 1992*. Leiden: Stichting INL, 53-76.
- Neijt, A. en J.J. Zuidema (red.) (1993). *Rapport van de Spellingcommissie*. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Philippa, M. (1987). *Noord-zee-germaanse ontwikkelingen: een keur van fonologische,*

morfologische en syntactische parallellen op Noord- en Noordzeegermaans gebied.
[diss. Univ. van Amsterdam] Alblasterdam: Kanters.